

Innehållsförteckning:

Om naturreservatet Gettjärnsklätten	1
Föreskrifter för allmänheten	1
Vägbeskrivning till Gettjärnsklätten	2
Vandringsleder vid Gettjärnsklätten	2
Karta.....	3
Flora och Fauna	4
Kuriosa – Stenen i sjön Rottnen eller sagan om Gyda Av Selma Lagerlöf.....	5-7

Snabbfakta:

Avstånd till Sunne: 15 km, **Reservatets storlek:** 26,1 Ha

Om naturreservatet Gettjärnsklätten:

Klätten som avsattes 1976 som naturreservat, höjer sig 200 meter över sjöns yta och från dess topp har man en vidsträckt utsikt över Rottnens dalgång med omnejd. I anslutning till reservatets P-plats finns informationstavla, toalett rastbord och en grillplats vid sjön Rottnen. Ett rastbord finns också på första platån bland hasselbuskarna, samt uppe på toppen.

Branten är solexponerad mot sydväst och berget har alla komponenter som gör det till ett så kallat sydväxt berg. I branten finns näringsrik vittringsjord och rörligt grundvatten som ger möjlighet till en artrik flora. Gettjärnsklättens berggrund utgörs av hyperit, en mörk och kalkrik bergart, Klätten har därför fått sin speciella profil, i öst med en långsluttande profil och i väst med en mycket tvär rasbrant. Berggrunden gör att växtligheten i området gynnas då de får mycket av sina närsaltsbehov väl tillgodosedd.

Gettjärnsklätten är främst intressant för att den, trots sin nordliga utpost, har så många olika växter. Den intressanta floran upptäcktes redan i början av 1800-talet av Uppsala docenten och Linnélärjungen Myrin. Flera av de nästan 190 växtarter som hittas kan bara växa här tack vare de speciella förhållanden som råder. Floran är mycket intressant och exklusiviteterna är många. De bästa lokalerna finns i själva Gettjärnsklättens branter.

Föreskrifter för allmänheten:

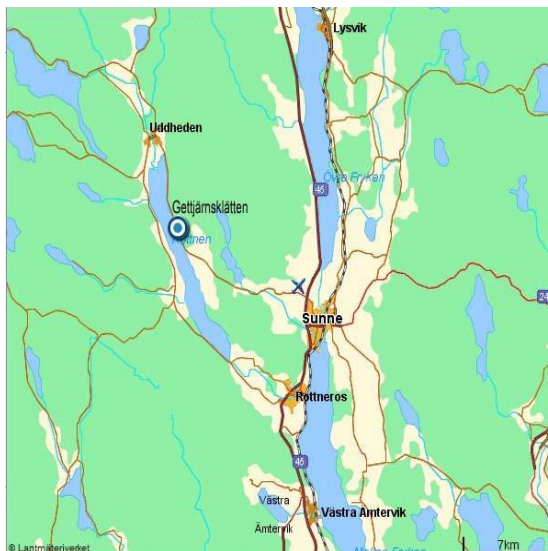
Inom naturreservatet är det förbjudet att:

- Göra åverkan på mark eller växtlighet t ex genom att bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, gräva upp eller plocka växter, svampar, mossor eller lavar.
- Framföra motordrivet fordon – annat än på allmänna vägen genom reservatet.
- Parkera annat än på iordningställd parkeringsplats.
- Uppställa husvagn eller annat ekipage för övernattnig.
- Göra upp öppen eld – annat än på plats som särskilt iordningsställt och anvisats.
- Medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur.

Vägbeskrivning till Gettjärnsklätten:

Naturreseptat Gettjärnsklätten ligger ca 15 km nordväst om Sunne vid sjön Rottens östra sida. Åk Europaväg 45 från Sunne norrut, efter 3 km sväng vänster mot Gräsmark. Kör 12 km. Skylt för parkering till Gettjärnsklättens naturreservat, vänster sida.

För vägbeskrivning från valfri startpunkt gå in på www.hitta.se och sök "Gettjärnsklättens naturreservat".

Vandringsleder vid Gettjärnsklätten:

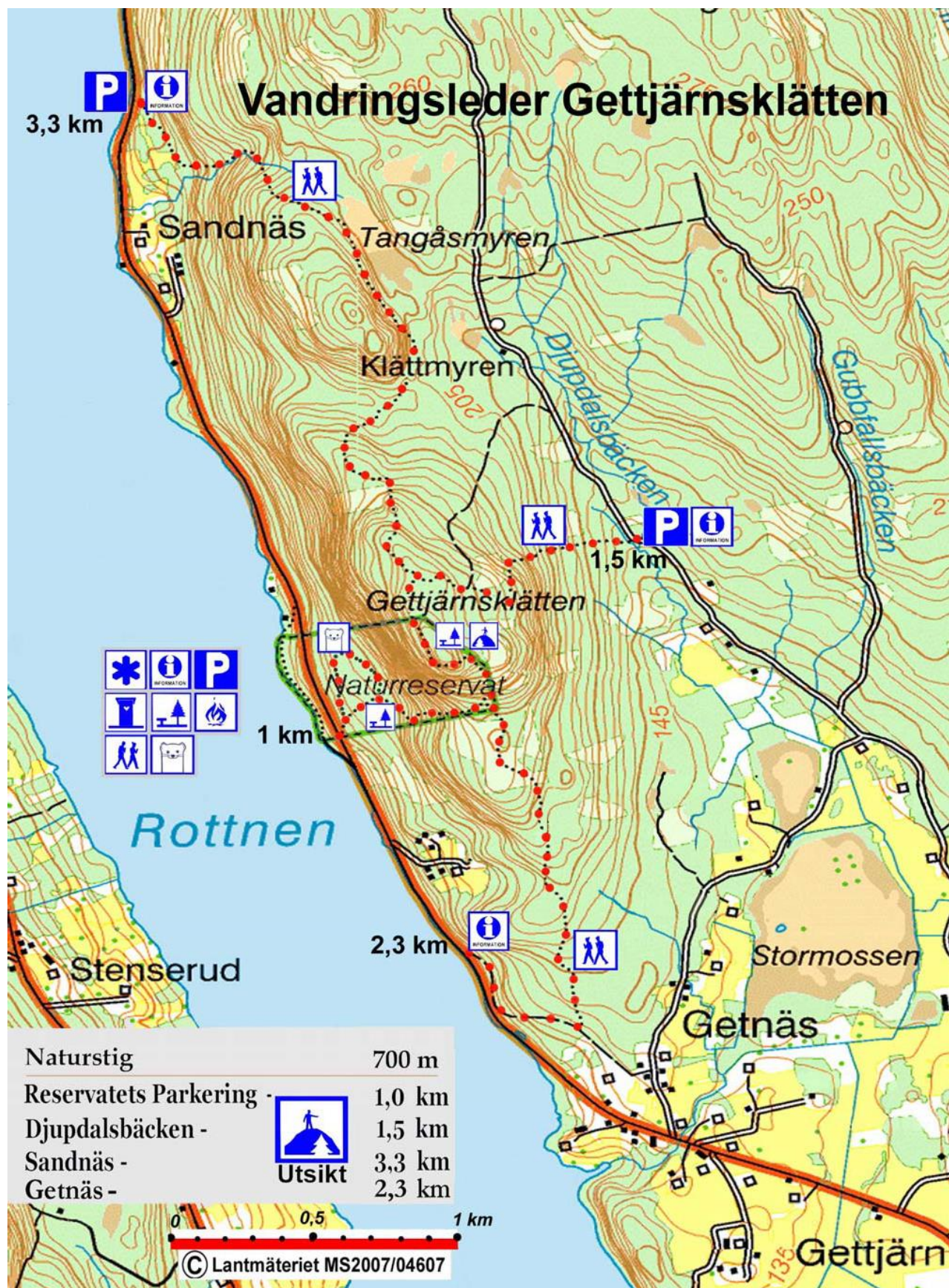
De leder som är underhållna och uppmärkta är de som finns inom reservatets gränser. En led på knappa kilometern går upp till toppen och är mycket brant. Nere vid foten av klätten, bland hassel och blandskog löper en 800 meter lång slinga, som är lätt att gå.

- **Huvudstigen utgår från naturreservatets parkeringsplats.** Stigen är till en början en gammal timmerväg för häst. Stigen följer den enklare terrängen som senare blir brantare och blockrik. Intressant floralokal. 1 km vandring till toppen från parkeringen.
- **Naturstigen nedan rasbrant** är lättillgänglig för besökaren, värt att nämna är den rika förekomsten av ask och hassel i området. Slingan är ungefär 1,5 km om man utgår från parkeringsplatsen.

Nedanstående stigar kan vara svåra att fina, markering kan vara bristfällig.

- **Från söder följer man den gamla landsvägen mot Getnäs.** Där det finns en rik lövskog och en fin hagmark. Stigen går därifrån norrut i varierande skogsmark fram till reservatet. 2,3 km vandring till toppen från landsvägen.
- **Från öster startar leden från Djupdalsbäcken.** Fin utsikt österut från leden. Det är 1,5 km till toppen från Djupdalsbäcken. Var observant på att början av stigen viker norrut i början, om det är svårt att finna.
- **Från Sandnäs går leden söderut via hagmarker och dominerande lövskog,** vidare till Tangåsmynnen och förbi östra sidan av Norra klätten, växtligheten påverkad av hög bonitet (blåsippmark) och där leden går genom små områden av typ kärrkaraktär. 3,3 km vandring till toppen från Sandnäs.

Karta

Flora och Fauna:

- **Skogsträd:** alm, ask, gråal, hägg, klibbal, lönn, skogslind, vårtbjörk.
- **Buskar:** en, häggmispel, hassel, fläder, skogstry, tibast, krusbär.
- **Kärlväxter:** blåsippa, dvärghäxört, getrams, kattfot, kungsljus mandelblom, skogsknipprot, småfingerört, tjärblomster, trolldruva.
- **Starrarter:** vispstarr.
- **Bräkenväxter:** gaffelbräken, stenbräken, stensöta, svartbräken.
- **Fräkenväxter:** skavfräken, skogsfräken, ängsfräken.
- **Mossor:** aspmossa, fjädermossa, guldlockmossa, kuddmossa.
- **Lavar:** aspgelélav, blylav, blåslav, lunglav, skriftlav, stuplav.

Fjärilar:

Den rika floran gynnar insekter och djurlivet i området och framför allt har fjärilsfaunan väckt stort intresse.

- Ovanliga arter som pantermätare och rotstrecksjordfly har noterats.

Fåglar:

- Fågellivet är rikt och omfattande bland andra mindre hackspett, gröngöling och spillkråka.
- Bland de mindre fåglarna är det sångarna som står för en stor del av symfonin. Grönsångare, härmsångare, trädgårdssångare, svarthätta och gransångare hör till de fåglar man hör i reservatet.
- Högt uppe i branten häckar korpen och ibland kan man få se hur den bemästrar flygkonsten bättre än de flesta fåglar med sina akrobatiska manövrar.
- Under hösten är det inte ovanligt att upptäcka nötkråkan flyga omkring för att samla hasselnötter. Nötkråkan har ett surrande lite "metalliskt" kraxande.

Kuriosa:

Stenen i sjön Rottnen eller Sagan om Gyda. Av Selma Lagerlöf

Första gången jag hörde talas om Gyda, då var jag i skolåldern, kanske 10 år. Det var vår skollärare P.A Edgren som nämnde något om en jättekvinna, som hade detta konstiga namn. Hon skulle ha mycket stora getter och hon bodde med dem inuti Klätten. Men något mera om detta minns jag inte. När jag sedan på hemväg från skolan ofta besökte knekten Per Getberg och hans dotterson Georg, som jag lekte mycket med, fick jag av Pers hustru Anna en beskrivning av Gyda.

Anna visste mycket hon, inte bara om Gyda. Hon kunde berätta om koleragraven vid infarten till Herrgården i Södra Viken och krigargraven uppe på Sprättbacken. De platserna höra bevisligen till verkligheten, men Gyda och hennes bravader är det svårare att få verklighet bakom.

Men innan jag berättar om Gyda tillåter jag mig att tala om en utflykt som vi hade i Gettjärns skola. Året är 1916. En dag sa läraren till oss att om det blir uppehållsväder i morgon, så skulle vi ta med oss flera smörgåsar än vanligt och gärna en flaska saft, ity vi skulle företaga en utfärd, en promenad runt Klätten.

Dagen därpå startade vi vid skolan med läraren i spetsen. Vid Nystad visade han på tomtstenarna till den gamla skolan, som låg strax norr om bostaden där. Vid Bronäs fanns i gamla tider en bro för gående vid de så kallade Rismyrarna. Namnet anger att det funnits en bro. Vid Näs gick en bra väg västerut och på en stockbro kom man över kanal och kom fram söder om bostaden på Södra Gärdet. Det var den äldsta körförbindelsen mellan Getnäs och Gettjärn. Men vid högvatten var det svårt att komma över här. Ibland hade stockarna flutit bort.

Läraren, som guidade oss, talade om vad ställena hette och vem som bodde där. Vid Eliasängen nämnde han om att det skulle ha bott finnar där, och att stället då hette Moksholla. Det kan ju hända att det bott någon finne där, ty på Södra Viken fanns en tid en finnsläkt Ampainen. En finnplog hittades under uthusen, då byggnaderna revs.

Vi går utefter gamla landsvägen, och då vi kommer till Bäckängen möter vi där den stora förbindelsevägen mellan Getnäs och Gettjärn, den riktiga by vägen. Men vi fortsätter landsvägen över Klätten eller Hörda. Här träffar vi på de tre sista stugorna, där det finns folk som bor. Jensbråten, Klättmyra och Backen. Den sistnämnda låg vid nedre ändan av en lång och brant backe, Latåsbacken. Men nu har jag inte talat om att vi har gått över bron på Djupdalsbäcken.

Där i bäcken hade Sandberg byggt en stickhyvel för att spika takstickor. Sådana tak användes överallt. Många sätrar visade vår lärare var de låg och vilken gård de tillhörde. När vi kom till Näs-sättra, som läraren ägde, stannade vi och rastade.

Läraren berättade om säterlivet, men vad han sade har jag glömt. Nu var det så gott som slut på seden att ha korna i sätern, och de små säterstugorna flyttades ofta hem till gården som de hörde till. Efter pausen fortsatte vi och var snart framme vid vägens högsta punkt. Sedan bar det utför en lång brant backe till Gräsmark.

Vi vänder nu hemåt efter den nya landsvägen och kommer förbi Sandnäs, ett stort ställe med mängder av fruktträd. Så kommer vi till en stor sommarvilla Brantsnäs. Där bodde ibland en sjökaptän. Strax söder om Brantsnäs finner vi den väldiga jättestenen. Men den låg under vatten och inte mycket att se.

Läraren berättade att samtidigt med Gyda i Klätten bodde en jätte på västra sidan av Rottnen. Dessa två var ovänner. Jätten i Stensrud tog en stor sten och kastade den mot Gyda. Men stenen kom inte längre än till sjökanten här. Om stenen kommer ovanför vattnet, så blir det nödår. Det trodde de gamla sade han.

Så fortsatte vi och kom uppför den branta och krokiga Kallviksbacken och förbi den gamla gården Där Nol och kom fram vid Hag. Här får vi se på den vackert murade bron över Getjärns avlopp, den så kallade Älva. Tjärnen blev utdikad 1871. Nu fick alla som bodde i närheten gå hem, men vi som var från Bräcka, Boberg och Norra Viken fick fortsätta till våra hem. Ja, det var en dag att minnas.

Get-Bergs-Annas berättelse.

Sagan berättar att vid sjön Rottnen bodde en jättekäring uppe på själva Getjärnsklätten. Hon hette Gyda eller Gö. Hon hade en mängd med getter. Men det var stora getter, de var större än hästar och mycket tyngre.

Man kunde inte se att det fanns någon dörr på berget, men då Gyda kom med getterna, slog hon med sin grova påk på berget, och då öppnade sig en dörr och Gyda och getterna försvann in i berget. Sedan var dörröppningen borta.

För det mesta fick getterna beta på Norra Klätten. Där fanns det mera gräs. Gyda mjölkade getterna inne i berget och sedan slog ut mjölken i en tjärn som var nedanför. Grädden flöt upp och då tog Gyda och bröt av en gran och vispade med den i grädden så att det blev snö. Hon gjorde också någon ost.

Då hon på kvällen var ute och ropade på getterna skrek hon så det hördes vida omkring.

Jätten i Stensrud blev arg och skrek att Gyda skulle hålla käften.

Hon svarade: "*Sköt din käft själv du*"

"*Jag ska slå ihjäl dej*" skrek han och tog en sten och kastade mot henne. Men den stenen föll mitt i sjön. Nu blev Gyda arg och skulle svara med samma mynt. Hon vräkte iväg en stor sten och den kom över sjön, den ligger vid sjökanten vid Stensrud.

"Ja har varit dit och setten. Den ä förfälet stor".

Nu började jätten fundera hur han skulle kunna slänga en stor sten, som skulle träffa Gyda. Han letade rätt på en passande sten och på den högg han in en bild på Gyda. Då skulle den bli farlig för henne. Så tog han långsats och vräkte iväg stenen. Stenen kom först högt i vädret. Det såg ut som om den skulle nå upp till Klätten. Men så föll den rakt ner och blev liggande vid vattenbrynet.

I vanliga fall går vattnet över stenen, men vid särdeles torra somrar kan vattnet i Rottnen bli så lågt att stenen kommer över. Då torkar skörden bort och källorna sinar. Det händer mer än en gång och då blev det nödår. Anna hade inget minne av en sådan sommar.

Men tiden gick och så var både Gyda och Jätten i Stensrud borta. Vart de tog vägen visste ingen, men märkena efter getternas klövar syns ännu på bergets nordsida, om man skrapar bort mossan. Klövarna syns mycket tydligt än i dag.

Wille Larsson